СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 118. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 29-го травня 1942. No. 118. Jersey City, N. J., Friday, May 29, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Совети Натискають Усією Силою на Отворення Другого Фронту

ВАШИНГТОН. — Стверджують з ріжних джерел, що советський уряд налягає на уряди в Вашингтоні й Лондоні, щоб чимскорше отворили другий фронт в Европі й тим чином облекшили натиск німців на Совети. В Вашингтоні кажуть, що нема двох думок щодо цього, що такий другий фронт мусить в Европі повстати. Навіть дехто твердить, що вже тепер є настільки кораблів, щоб таку акцію здійснити. Заковика одначе в тому, що як в Вашингтоні, так і в Лондоні, не хочуть зробити щось таке, що є передвчасним і нищить ті користи, які вже здобуті Обєднаними Державами. В Америці уряд дуже добре оцінює вагу советського фронту, чи Советів взагалі. Тому саме запропоновано Советам договір аренди і позички, що означає, що Злучені Держави глядять у далеку будуччину; в те, що буде по війні. Тому вже тепер рахуються з СССР як могутнім чинником, якого притягають до співпраці. Що Америка думає про другий фронт в Европі серіозно, видно теж і по тому, що саме тепер вислано до Лондону визначних военних знавців. Усе те повинно переконувати Совети, що Британія і Америка дійсно створять другий фронт в скорому часі, як тільки це буде можливим. Так є, що за тим другим фронтом агітують дуже сильно в Анґлії й Америці ліві групи. В Анґлії робітничі кола, а в Америці ліві інтелектуали. Далі підкресляють, що коли такі справи проволікаються, то теж і тому, що ніхто з Обєднаних Держав точно не знає, як є на советських фронтах. Ще досі Совети не допускають американських і британських знавців до того, щоб вони могли самі пізнати дійсне военне положення.

ВОРОЖІ СУБМАРИНИ ДАЛІ БУШУЮТЬ

НЮ ЙОРК. — Подають, що ворожі субмарини затопили шість кораблів, що належали до Обєднаних Держав. Кораблі були середньої величини. І всі тягарові.

Один американський боевий корабель заскочив дві ворожі субмарини і відкрив по них вогонь, а опісля кинув глибинні ладунки. Бразилійські кола принесли вістку, що одна італійська субмарина, діюча в полудневій частині Атлянтику, піддалась американським силам.

Німецька Офензива в Лібії

КАЇРО. — Німецько - італійська армія в Лібії, в силі сто тисяч вояків, розпочала широку офензиву. Покищо звідомлення не подають точно місць, де відбуваються бої. Вони лише кажуть, що німці своїми головними силами запустились глибоко в пустиню з виразною ціллю обійти британські оборонні позиції. Їх зустріли британські сили. Оживлена також боротьба в повітрі.

БОЇ НА СХОДІ

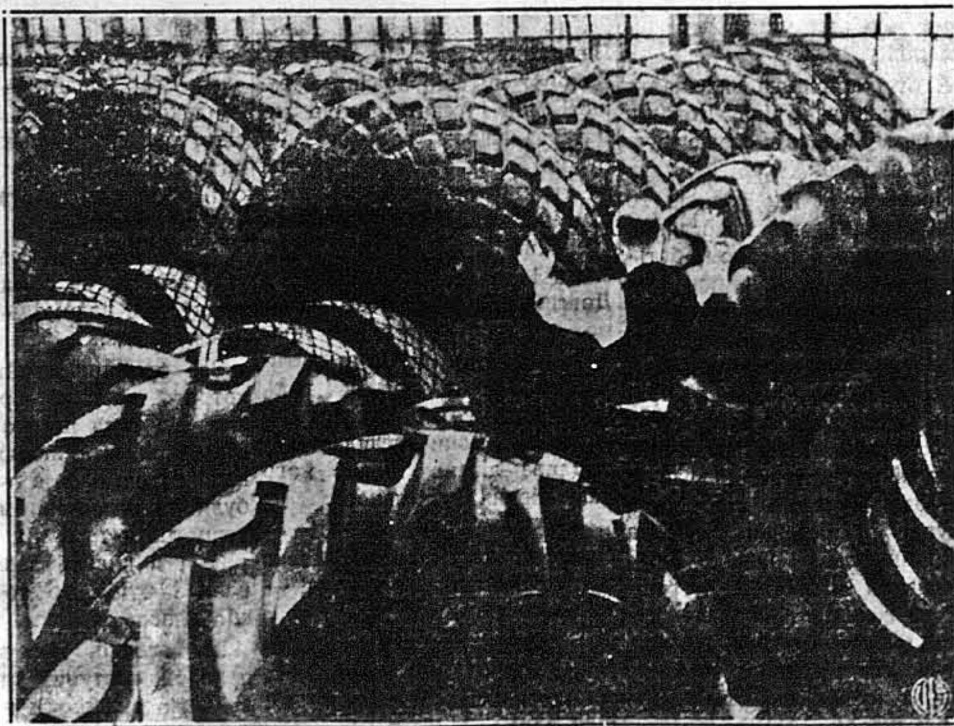
МОСКВА. — На советськім фронті бої далі не вгавають, хоч територіяльно позиція в останніх днях нічого не змінилась. Советські звідомлення говорять, що їх війська в деяких місцях прорвали німецькі оборонні позиції. — Німецькі звідомлення говорять, що советські армії далі в окруженні і що їхні сили стараються тепер ті армії знищити. Совети кинули чимало літаків, щоб помогти окруженим арміям, говорять німецькі звідомлення, але це не помогло.

ЗАВЗЯТІ БОЇ НА КИТАЙСЬКІМ ФРОНТІ

ЧУНКІНҐ. — Китайські звідомлення говорять, що стотисячна японська армія в китайській провінції Чекіянг зазнала важких втрат. Вона втратила поверх 15,000 війська, з якого 10,000 було вбитих. Дотепер японці не змогли здобути столиці провінції Чекіянґ, Кінгви. Але японці далі продовжують офензиву в згаданій провінції, не звертаючи уваги на великі втрати.

ПОВІТРЯНИЙ НАЛЕТ НА ПОРТ МОРЕСБІ

КАНБЕРА. — Японські літаки виконали повітряний налет на Порт Моресбі в Новій Ґвінеї. Вони заповіли раніше, що будуть той Порт бомбардувати, коли сили Обєднаних Держав звідтам не заберуться. Вони виконали свою обіцянку і дійсно налетіли туди літаками, але їх зустріла прикра несподіванка: той Порт цей раз був знаменито боронений і японці, оминаючи його здалека, скинули далеко від міста свої бомби та відлетіли домів.

ВИКОРИСТАНІ ЗЛИШКИ ҐУМИ.—Ці величезні ґумові кола до ріжних військових коліс зроблені з переробленої ґуми. Світлину знято в одному маґазині в Вашинґтоні, Дистрикт Колюмбія, де вони вижидають розсилки по ріжних пунктах у Злучених Державах.

КИТАЙ ДІСТАВ ТУ САМУ ПРОПОЗИЦІЮ, ЩО Й СОВЕТИ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту, Кордел Гол, вручив Т. В. Сунґови, дипльоматичному представникови демократичного Китаю, ноту, якою пропонує Китаєви договір аренди і позички (Ленд-Ліз Аґрімент), що сформолований майже в такий самий спосіб як і та пропозиція, яку зробили Злучені Держави СССР. Якщо Китай і Совети це приймуть, тоді ці обидві держави будуть разом працювати з Великою Британією і Злученими Державами над розвязкою повоєнних економічних проблем. В такому випадку буде це спілка народів, що обійматиме приблизно біліон осіб.

ЖІНКИ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ГРОМАДНО ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ.

НЮ ЙОРК. — Не тяжко булоб створити в Америці величезну армію, зложену з самих жінок, коли брати під увагу перший день побору до тої армії, на яку дано дозвіл, а яка має мати 10,000 жінок. До поборової кватири збіглося стільки жінок, що треба було вояків, щоб вдержали порядок. Одна жінка рвалась перед другою, щоб чимскорше виповнити аплікацію. Не дивне те ще й тому, що й не одна дівчина спішилась до офісу, в якому навіть не знали, що з нею сталось. Між тими, що зголосились до военної служби, були жінки ріжного віку, стану і кольору. Були багаті, були й бідні. Але переважали дівчата, що працюють, стеноґрафки, початкуючі акторки, студентки. Була одна китайка, одна індіянка і одна бабуня. Між ними є багато таких, що їх чоловіки є вже в армії.

ВІЙНА ЗАКІНЧИТЬСЯ ОСЕНЮ 1944 РОКУ...

ДІТРОЙТ. — Так буде, коли вірити ще одному „ворожбитови", яким є тим разом Чарлз Ф. Катерінґ, що звязаний з Дженерел Моторс Корпорейшен. Він каже, що не може зрозуміти тих людей, що заповідають, що ми виграємо війну ще цього року. Каже, що треба принаймні року, заки вороги відчують силу американської продукції. Як тільки, каже він, далі, будемо достарчати Анґлії военні матеріяли та допомогати Росії, щоб видержала ще цей рік, то потім будемо могти цілком певно висилати на Німеччину по 1,000 бомбовиків за кожним разом. Війна, твердить Катерінґ, скінчиться европейською інвазією, яку підготовлять літаки. Але рішатимуть остаточно не літаки, а тенки і військо, що буде в стрілецьких ровах, так, як це було минулої війни. Хто матиме найбільше залізних відпадків і зможе таким способом найскорше направляти понищені тенки, той виграє війну. А тих відпадків Америці певно не забракне. Наразі треба нам дбати головно про це щоб напродукувати повно военного матеріялу, тенків бомбовиків і моторів.

МАТИМЕМО „ЗАМОРОЖЕННЯ РОБІТНИКІВ НА РОБОТАХ".

ВАШИНҐТОН. — „Вор Менпавер Комишен" заповідає радикальну реформу, щоб забезпечити правильне функціонування военної промисловости. Іде про те, що ця продукція, головно авіяційна, терпить на тому, що одна другій „вириває" робітників, даючи кращі умовини щодо заробітної платні. Отже тепер уряд заставить фабрики залишити ті перегони, а робітники будуть зобовязані працювати на одному місці, а не міняти працю, шукаючи за кращими умовинами. Наслідком цього уряд поведе справи так, що всюди платні будуть менш-більш такі самі. Далі уряд буде розпоряжатись робітничим матеріялом і сам буде переносити робітників з одних місць на другі, коли цього вимагатиме правильне функціонування военної продукції. Уряд є переконаний, що все те дасться перевести за згодою самого робітництва, та що не треба буде братись за примусові методи.

В БРАЗИЛІЇ ЗА ВІЙНУ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — В цілій Бразилії загальна опінія зачинає домагатись від уряду, щоб таки іти до справжньої війни з Державами Осі. Це головно тому, що ворожі субмарини бушують над самими берегами Бразилії. Стурбовання зростає теж і задля цього, що тяжко довідатись правду про діяльність тих субмарин. Відомости про їх затоплення є дуже невиразні й противорічні.

ЗА СВОЄ ЖИТТЯ І ЗА ЖИТТЯ СВОГО КРАЮ.

ВЕСТ ПОЙНТ. — Архієпископ нюйорської дієцезії, Френсиз Спелман, сказав кадетам з Вест Пойнт, що покінчили науку і переходять в офіцирський стан, що тепер прийдеться їм боротись за своє власне життя, як і за життя свого рідного краю, за душу Америки. І всі ті боротьби треба виграти, бо вони є боротьбою з силами темноти.

АТЕНТАТ НА КОМАНДАНТА ҐЕШТАПО В ЧЕХІЇ

БЕРН. — Невідомі справники виконали бомбовий атентат на команданта Ґештапо в Чехії, Райнгардта Гейндріха, „творця" концентраційного табору в Дахав. Кілька місяців тому Гейдріх прибув до Праги як „протектор" Чехії і Моравії, на місце барона Нойрата, якого націстична влада уважала занадто „ласкавим" супроти чехів. Вкупі з приходом Гейдріха в Чехії і Моравії розпочались на широку скалю арешти і розстріли. Тепер невідомі справники кинули на Гейдріха бомбу, в хвилині, як він їхав автом по шляху з Праги до Берліна. Атентат стався недалеко Праги. Авто знищено цілковито, як теж вбито шофера. Гейдріх зазнав тяжкого поранення. Справники втекли. Німецька влада назначила десять міліонів корон нагороди за зловлення справників. Водночас загрозила карою смерти для кожного, що пробував би скривати вбивників. На цілій території Чехії і Моравії відразу проголошено надзвичайний стан. Міжнародні знавці припускають, що в звязку з тим атентатом розпічнуться по цілих Чехах і Моравії великі репресії проти чехів.

ҐЕНЕРАЛ СОМЕРВЕЛ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН.—До Лондону прибув американський ґенерал Брегон Сомервел, начальник постачання американської армії. Він поїхав туди по тім, як Лондон відвідували наперед американські державні мужі, а опісла американські команданти штабів. Вслід за тим знавці припускають, що Америка приготовляється до великих мілітарних подій в Европі. В нинішний час постачання це дуже важна ділянка мілітарних ділань. Бо для одного активного вояка треба водночас доставити біля вісім тон ріжного іншого знаряддя, а саме — повзів, ґармат, скорострілів, крісів, амуніції, ґазоліни, харчів, медикаментів і тим подібне. Все це в означене місце має доставити військове постачання. Приїзд Сомервела до Лондону означає, що те постачання відбуватисьме на широку скалю. Знавці припускають, що не звертаючи уваги на недавні заяви лондонських мілітарних кол, що „другий фронт" на заході буде означати лише повітряну офензиву, не треба виключати великої британсько-американської сухопутної офензиви на европейськім континенті.

ВІШІ ВИСИЛАЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА ДО ІТАЛІЇ.

БЕРН. — Французький уряд в Віші вислав до Італії свого представника в цілі переговорів в справі італійських територіяльних домагань. Які пропозиції повезе той представник, покищо невідомо. Але вкупі з тою посилкою в французьких політичних колах розвинулась гаряча дискусія над тим, чи відступити Італії якінебудь території, чи ні? В тій дискусії взяв участь ґенерал Вейґан, котрий від довшого часу сидів тихо і не втручався в політику. Він висказав думку, що Франція не повинна Італії давати жадних територій.

ҐЕНЕРАЛ ДЕ ҐОЛЬ ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШОГО ПРИЗНАННЯ.

ЛОНДОН. — Ґен. Де Ґоль, командант „вільних французів", заявив, що „вільні французи" повинні дістати від Вашинґтону більше признання. Він оспорюював думку американського уряду, мовляв, „вільні французи" це лише мілітарна орґанізація, якої завданням достарчати лише военного людського матеріялу. Коли комітет „вільних французів" має за завдання привернути волю Франції, то він мусить бути теж політичною орґанізацією, говорив Де Ґоль. Він далі говорив, що він готов свій комітет поширити і приняти нових людей. Але він висмівав думку, щоб приняти бувшого міністра Шотема. Бо Шотем, говорив він, був один з перших які скапітулювали перед німцями.

ЯПОНСЬКІ ЦІЛИ.

ТОКЙО (через радіо). — Японський премієр Тойо виголосив в парляменті промову, в якій щераз представив цілі Японії на Далекім Сході. Отож, говорив він, Японія хоче раз на все виперти з Далекого Сходу і з Азії впливи Британії і Америки. Відносини з Советами, говорив він, остаються незміненими. Совети далі виявили охоту задержати невтральність і як довго вони ту охоту виявляють, японсько-советські відносини не зміняться.

НІМЕЧЧИНА БЄТЬСЯ ЗА „ХЛІБ".

БЕРН. — Німецький міністер пропаґанди, Ґебельс, який ще недавно говорив, що Німеччина бється за домінацію що найменше над Европою, бо німці це вища раса і вона повинна панувати — тепер виголосив промову, в якій сказав, що німці бються за „хліб". Це хліба недоставало німцям і тому вони мусіли піти до війни, говорив він своїм землякам.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Наш Новий Союзник

Здається нині хіба чудо може не допустити до того, щоби Мексико, південний сусід Злучених Держав, не виповіло при кінці цього тижня війни Німеччині. Постаралися за те більше німецькі помилки чи провокації, ніж позитивні заходи Злучених Держав втягнути Мексико до війни по стороні Обєднаних Держав. Робить цей важний крок Мексико в почутті власних інтересів, а не для чужого добра, під чужим натиском.

Усеж таки історія нам показує, як легко могло статися інакше. Вистарчить поглянути на відношення між Мексиком і Злученими Державами в першу світову війну, щоби побачити вдаряючу різницю між тим відношенням а відношенням між цими краями в теперішню війну. В 1917. році відносини між Злученими Державами й Мексиком були такі, що Німеччина не вагалася навіть запропонувати Мексикові союз та обіцяти за це віддати Мексикові втрачені території Тексасу, Нового Мексика й Арізони.

Це напруження мало своє коріння й в політиці Злучених Держав до Мексика. Адже у навечеря першої світової війни напруження між двома сусідами дійшло до того, що Злучені Держави заняли від Мексика порт Вера Крус, а потім вислали були в Мексико військову експедицію за бандитом Вілею, і на чолі тої експедиції поставили того самого генерала Першинга, котрого опісля зробили командантом американських військ у Франції. Того роду факти не могли наладнати добрих сусідських відносин між Мексиком і Злученими Державами. Можливо, що в таку можливість ніхто й не вірив.

Що одначе така можливість була, знаємо нині зовсім певно. Злучені Держави мали добре щастя мати вміжчасі між першою й другою світовою війною низку політиків, що власне вірили в добрі сусідські відносини з краями латинської Америки, а передовсім з найближчим нашим південним сусідом. Американський уряд під їх впливом не словами, а фактами доказував своє бажання бути добрим сусідом.

Висліди цеї політики далися тепер пізнати. Коли недавно тому Злучені Держави найшлися в війні, всі просто краї довкола Карібського моря виповіли війну Німеччині. Виїмок у тому зглядi становило одно Мексико. Одначе й Мексико зовсім не закривало, що його симпатії по боці Злучених Держав. Коли тепер німці стали топити мексиканські кораблі, Мексико без вагання стає плече об плече зо Злученими Державами, немовби даючи тим свідоцтво значіння засади вирозумілости чужих інтересів для наладнання спільности інтересів.

Добре кажуть американські ґазети, коли вживаючи своїм звичаєм порівнань з поля бизнесу, кажуть, що політика доброго сусідства приносить гарні дивиденди.

Правда й Перемога

Немовби за загальною змовою американські ґазети заговорили в вівторок в своїх перших передовицях про ту саму справу: про заяву генерала Стилвела по його повороті з Бурми. Дивуватися тому не можна, бо заява, хоча коротка, була поражаюча під кількома зглядами.

Заяви генерала не можна перекласти дослівно, бо його англійська мова повна звичайних вояцьких перечних фраз про пекло. Без них її менше-більше можна віддати словами: „Я заявляю, що нас сильно набили. Нас прогнали з Бурми й це страшно принижуюче. Я думаю, ми повинні найти, де причина цьому, вернутися й відобрати її".

Як що між ґазетами є яка різниця, то хіба в тому, що одна звичайно бере одну фразу заяви ґенерала за свій наголовок, а інша іншу. Це властиво є доказом, що кожне слово Стилвела має велику вагу.

Передовсім перше речення про програну в Бурмі розкриває коротко всю правду, не оглядаючися на те, що вона страшна. Видно, ґенерал не думає, що правда може зробити ненаправну шкоду. Як сталася трагедія, треба, на думку ґенерала, її передовсім ствердити. Якщо ситуацію можна розвязати, то першою умовою розвязки є її ствердження. Не можна розвязати справи, коли не бачити її такою, як вона є, але інакшою, кращою, ніж вона є.

Генерал каже навіть отверто, що поразка Обєднаних Держав у Бурмі та прогнання їх з Бурми була незвичайно принижуючою подією. Таких річей звичайно генерали не признають. Ще рідше признають їх політичні бесідники, що часто говорять замість маломовних генералів. Стилвел виразно признається до почуття сорому.

Такі вискази походять від людей, які звичайно на таких заявах справу закінчують. Та не треба з тих слів робити висновку, що генерал на це те каже, щоби себе пожалувати. Ні навіть з його дальших слів: „Тут хтось завинив". Цими словами не шукає він, на кого би то зложити свою вину. Він каже: „Найдім, що за причина цьому, а потім вернімся до Бурми й заберім її назад!" Ці слова ґенерала йдуть у розріз зо звичайною політикою слабих людей шукати в невдачі жертвенного козла. Генерал Стилвел не на те каже найти, в чому вина невдачі, аби показати пальцем на винуватих, а на те, аби направити цю причину.

У статті про заяву Стилвела можна вже замітити цей новий дух: не винуймо нікого, зглядно винуймо себе всі. Не вдаваймо, що ми знаємо причину, що ми можемо показати винуватих. Як військові робили помилки в військових справах, стільки їх можемо зробити ми, невійськові. Одначе пошукаймо за причинами невдачі, направмо все й підім та відвоюймо від ворога те, що він завоював.

Так поступають люди й народи непереможні.

МОРАЛЬ НАЦІЇ

Слово „мораль" має двояке значіння. Воно раз окреслює етичну поведінку людей, себто твердоту їх засад у відношенні до полу, до приватної власности, до суспільности. В такім розумінні воно приблизно рівняється слові „чеснота". Але другий раз воно відбиває щось інше. В другім розумінні воно означає настрій людей, їх почування, стан їх волі і загалом — стан їхньої душі. „Здеморалізований чоловік" в першім розумінні означає людину без етичних засад, розпусника, злодія, людину готову на всяке шубравство. „Здеморалізована суспільність" в другім розумінні не конче означає людей розпусти й низького характеру. Навіть найпорядніші люди можуть дістати назву „здеморалізованої суспільности", коли внаслідок певних внутрішних і зверхніх обставин воно в житті розгублюється, спантеличується, втрачає віру в свої національні ідеали і зачнуть розскакуватись на боки немов отара сполоханих звірят. В такий настрій часто попадають розбиті на фронті вояки. Тоді ми говоримо, що військо цілковито „здеморалізоване", хоч те військо могло складатись з вояків, котрі особисто відзначались глибокою мораллю, але мораллю в першому розумінні.

Англійська мова розріжнює це слово в той спосіб, що в першому розумінні цьому слові дає наголос на першім складі, а в другому значінні на останнім складі, додаючи також кінцеве „е". Так повстають фактично два окремі слова. Добре булоб і в українській мові приняти подібні наголоси.

В теперішніх часах ми часто зустрічаємось з тим словом, але в другім розумінні. „Мораль нації" це тема, якій нині присвячують державні й наукові кола величезну увагу. Для цеї цілі створено величезні і дуже складні департаменти пропаганди, яких завданням з одного боку є підточувати мораль чужої нації, а з другого — скріплювати мораль своєї. Мораль, як сказано, має до діла з душевним настроєм людей. А в духовій частині чоловіка міститься теж його воля довершити якогось вчинку. Воля до перемоги, як стверджують нині найбільші компетентні провідники, є головнішою частиною національної сили, ніж сама механічна зброя. Нарід якого воля до вигри заломана, вже програв війну. Нарід з сильною волею до перемоги поборе неймовірні труднощі матеріяльної натури і перемогу таки осягне. Також важна мораль серед вояків. Вояк, що не має волі до боротьби і не знає, за що бореться, має дуже маленьку, а то й ніяку боєву вартість, не звертаючи уваги на його знамениту зброю. Вже Наполеон підкреслив вагу моралі в війні і навіть означив вартість моралі до сталевої зброї, як два до одного. Себто мораль, внутрішний стан вояка, в його оцінці мав два рази більше значіння ніж сталева зброя. Ще вищу оцінку дають моралі нинішні провідники ріжних народів.

В демократичних краях є одною з найголовніших засад дозволяти людині дозрівати духово самій і різьбити свій світогляд, свою волю, свої почування і свою мораль — на окруженні і на особистих спостереженнях. Демократична влада дуже нерадо втручається в душевні справи цивільних громадян і дуже нерадо пробує різьбити їх світогляд та світовідчування по точно обробленім пляні.

Одначе в наслідок війни і великої небезпеки, що грозить нації, демократичні держави починають тепер звертати більшу увагу на національну мораль і починають тій „важнішій частині" національної сили присвячувати більше часу. На днях відбувся зїзд трьох тисяч американських психіятрів в Бостоні. Найголовнішою їх темою було обговорення національної моралі Америки. Вони ствердили прикрий факт, що хоч мораль є дійсно джерелом національної сили, проте в Америці цьому питанні державні чинники присвячують відносно мало уваги. Акумуляцію національної моралі — говорили ті вчені, котрих завданням є студіювати людську душу — в Америці залишається сліпому щастю і аматорам. Аматори, зпоміж журналістів, публіцистів, виховників, письменників, продуцентів фільмів і т. п. різьблять мораль американського народу. І то так, як кожному з них до вподоби.

В диктаторських краях, в Німеччині, Росії, Японії, говорили далі ті вчені, справа національної моралі всецило знаходиться в руках уряду. Знавці людської душі, найчільніші психіятри розроблюють там з наукового боку пляни різьблення національної моралі, а опісля перебирає виконання тих плянів державна пропаганда машина. Нічого не залишається сліпому випадкови; мовляв, якось воно буде. Те саме мусить зробити Америка. Подобаються американцям деякі підходи в тоталітарних краях, чи не подобаються, але коли ці підходи є корисні і потрібні для вигри війни, мусимо їх впровадити також у себе.

Навівши слова німецького генерала Ферча, що „останнє слово відносно перемоги або прогри має не зброя або екіпування, ні технічне вміння орудувати тою зброєю, ані навіть засади стратегії і тактики, лише мораль (воля боротись серед вояків)" — згадані американські психіятри так означували те слово „мораль" серед вояків:

„Що є елементами волі до боротьби і моралі? Кожний вояк повинен знати, за що він бореться. Нам потрібно клича; кожний цивільний громадянин також повинен знати, за що він бореться; гнів супроти ворога; страх перед питомими наслідками прогри для кожної людини зокрема, а не лише загальний страх перед прогрою; готовість посвятити себе за добро цілости; інстинкт спільноти — разом вдержимось, зокрема пропадем; довіря до себе самих; довіря до провідників і до військових старшин".

„Як можна збільшити мораль?" — питав далі один з психіятрів, проф. Е. А. Стрекер, на згаданім зїзді. „Самозаховавчий інстинкт мусить бути значно скріплений. Людям треба вияснити, що боремось не лише за демократію і ідеали, за нашу націю, але теж за наше власне врятування, за наші родини, за наших дітей, за наше щастя і нашу свободу. Воля вийти переможним з цеї боротьби мусить бути піддержувана в кожнім чоловіці зокрема. Сили страху, люти і агресії мусять бути змобілізовані і зорганізовані в волю до боротьби, в додатку до розвою фізичного здоровля, мілітарних здібностей і промислового витвору. Енергія гніву і страху буде потрібна для цього, щоб виграти цю війну. Воля до боротьби мусить бути викована в грізних печах страху і агресивности, коли ми хочемо виграти цю війну. Ми мусимо виграти війну не лиш при помочи наших умів і рук, але й наших сердець. Ідеї є занадто бліді. Наша воля не є належно змобілізована. Небезпека видається задалеко від нас. Мусимо підсичувати уяву тим, що будемо вияснювати кожному зокрема небезпеку в конкретній, драматичній формі".

Ось так говорять нині люди науки, психіятри, яких завданням є студіювати душу людей і віднаходити ті можливі закони, по яких вона діє. Якщо ті їхні слова сказав якийсь інший чоловік, він міг би наразитись на закиди деяких наших ковтунів, що мовляв, це „фашизм", „ідеольогія ножа", „вихвалювання звірячих інстинктів" і т. п. Порівнавши ці слова з тим, що писано в нашім часописі, а що писали в той час інші, побачимо, хто саме бажав зробити Америку сильною.

СТРІНУЛИСЯ ЗНОВУ.

Мануель Кесон, наліво, президент Филипинів, поздоровляє в Вашингтоні лютенента Джана Д. Болклія, що вславився своїм нападом малим човном на японців. Болклі теж вивіз Кесона з Филипинів до Австралії моторовим торпедовим човном.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

10)

Коли з отаманського куріня якраз вихожає військовий осаула і повагом прямує до січової церкви. Трохи згодом виходить він з церкви з військовою великою корогвою. Так і заграла, полискуючи на сонці, свята корогва: на єдвабному полотнищі з золотими прозументами — на середині сріблястий святий хрест, а по ріжках полотнища аж три місяці: срібний ріжок молодика, срібний повний місяць з всевидючими очима й ротом і місяць на ущербі; а на четвертому ріжку корогви — звізда, з якою „волсви путешествовали" на Різдво до Христа.

Вийшов осаула з цею корогвою, і стає на майдані проти церкви.

Довбиш пробив двічи. Тоді товариство, усі козаки, що були на майдані, почали мерщій становитися у лави, кожне товариство проти свого куріня. Усі поздіймали шапки, як у церкві. Сонечко так і заграло на тисячах оголених головах козацьких. А чубів, чубів! — мов коси дівочі довгі: той закрутив свого чуба двічи або тричі за вуха, а конець чуба ще до плеча теліпається, а у того чуб висить по долу мов кінський хвіст, а де у котрих чуби позаплетені, як коси у дівчат, дрібушками, та тільки без кісників. Вуси теж деякі позакручувані за вуха, а інші мотаються на грудях і доходять аж до пістолів, що стирчать за широчезними шалевими поясами. А стяжки, стрічки з дівочих кос у ковпірів аж горять на сонці стоїми червоними, блакитними, зеленими, синіми і жовтогарячими фарбами мов веселки на небі після дощу.

А от і старшина вихожає з отаманського куріня. Довбиш вибиває їй шану своєю гучною довбнею.

Попереду не йде, а якось то ніби „гряде", мов преосвященних владика з посохом, батько кошовий отаман, пан Іван Сірко — з „великою" отаманською булавою; за ним суддя з великою срібною печаттю, писар з орлиним пером з „правого" орлиного крила, щоб перо писало одну „правду", і за ними другий осаула з „малою" булавою. Наостанок джура і післанець Юрася Хмельниченка — Івашко Брюховецький з листом, котрий він держав на голові, — велика шана низовому товариству!.. Уся старшина, як і козаки з курінними отаманами — без шапок.

Старшина низько, гречно уклонилась на всі чотири сторони. Товариство їй теж уклонилось, але з повагом, мов у його спини не гнулись... Ми, мовляв, „громада" — „великий чоловік", а ви тепер наші послухачі: що дамо, те і зїсте...

Уперед подався сам Сірко. Це був вже не той молодий Запорожець, що зрісши у решеті зпід гусенят і слави лицарства своєю головою добувши, розказував у Мерехві на „улиці" про Жовті Води і слухав соловейка. Це вже був „великий отчизни рачитель", слава і гордощі усеї України. Довгий вус вже трохи сивів, мов срібним павутинням прописаний, а ясні сірі очи світились як молоді зорі, як і тоді, коли його у своїй маленькій комор'ці що ночи виглядала соромлива дівчина, тепер його пані Сірчиха, отаманова.

— Панове товариство! — гучно почав Сірко — славне військо запорозьке низове! — до вас є діло.

— Добре, батьку! — вигукнули голоси по лавах усіх трийцяти осьми куріпів — мі ділу раді...

— Спасибі, дітки! — Пан Юрий Хмельниченко засилає листа до коша: кланяється усьому низовому товариству, і старшим і молодшим.

— Дякуємо за поклони! А в чім діло?

— Прислав до вас молодий Хмельницький свого джуру — Брюховецького Івана.

— Еге! чуєш? — моргнув „дядько" козарлюга свому сусіду: до „вас" — каже, — значить до „нас"... Це як у писанії сказано: гарбуз мамі, а татови диня...

— А друге писаніє каже: гей! гей! та не дома — куди мацну, все солома, — осьміхнувся сусіда.

Зза старшини вийшов той, котрого назвали Брюховецьким. Це була ще молода, неперестаркувата людина, убраний чепурненько, а очи в його були такі ласкаві, що аж у душу лізли та й під серцем у тебе і в кишені зразом мацали і буцім то тобі папки або кашки давали.

Він звинно, мов покоєвий пахолок, виступив уперед і ввічливо вклонився на усі чотири боки, і, знявши з голови лист, положив його обережненько на стіл, що стояв серед майдану, мов той лист йому руки попік.

— У звинний чоловяга! — моргнув „дядько" козарлюга: — не старшині дає, а нам, усему товариству... Сказано: говори, чорте, з паном.

— Та вже по писанію: дарма водиці з сухої криниці.

— Звісно: дешева риба — дешева й юшка... А наша юшка не з раків.

Положивши лист на стіл, Брюховецький звинно позадкував і застановився трохи подаль від старшини.

— Ох, юшки просить, — сіпнув за рукав сусіда козарлюгу „дядька".

Тоді до столу зблизився Сірко і узяв лист. Потім осторожно розпечатав його, осторожно розгорнув як піп євангелію і покликав головою і очима писаря.

— Вичитай лист до громади, пане писарю, сказав він, даючи йому бумагу.

Писар, взяв бумагу, як дяк кадило у попа, міцно викашлявся.

— На стіл, на стіл, пане писарю! — загули задні — бо нам задним, задріманим, і не видко, і не чути буде.

— На стіл! — та читай голосно, як „Апостола" у церкві!

— Щоб і у Криму, і у Польщі, і у Москві чути було!

Писар, на той час, Лаврін Кашпурович, зmостився на стіл, і почав оголошувати неначе соборний дяк з амвони:

„Славного і непобідимого війська запорозького низового кошовому отаману, великому отчизни нашої рачителю і защитнику, панам курінним отаманам з паном писарем, усему старшому і меншому війська запорозького товариству доброго від Господа Бога здоровля і на врагів побіди і одолєнія желаючи, з низеньким до землі поклоном ознаймую цим нижайшим писанням моїм, що все ненавидячий добра душевний неприятель іщеть того, як би між православними християнами любов братерськую незгодою засмутити і із брани і кровопролития радість собі і усему бісовському сонмищу учинити.

(Дальше буде).

Вояк і Його Харч

I.

Що їдять вояки?

Не одна із міліона або більше матеріялів, сини яких служать сьогодня в армії Дядька Сема, ставить нераз це питання з деяким недовірям.

Одначе мами не мають чого боятись. Їхні сини їдять добре. Американський вояк відживляється ліпше, ніж котрийнебудь інший вояк сьогодня у цілім світі. На ділі — армія чваниться цим — тутешний вояк годований ліпше, ніж яких 60 відсотків населення Злучених Держав. Одним з доказів цього є факт, що пересічний американський вояк набуває на вазі від шість до десять фунтів за кілька перших місяців у таборі. Другим доказом є свідчення самих вояків.

Девядесять девять з сотні нових рекрутів на питання, як їм подобається військовий харч, відповідають: „Знаменитий!" Візьміть пересічний добір страв. Ось що їдять, наприклад, у Форт Джексон, Савт Каролайна: печена шинка, солодка картопля, стручкова фасоля, огірки і салата з зеленої цибулі, хліб і масло, хлібний пудінґ і кава. А порції звичайно „екстра" великі.

Завдання задовольнити смак кількох міліонів людей з усіх частин країни і з усіх верств життя, не легке. Як і в цивільному житті, особисте уподобання і відраза ґрають свою ролю на протязі перших кількох тижнів таборового життя. Одначе це тільки проблема одиниць і за неї легко забувається після тижкої цілоденної муштри. А щодо кількости, якости і ріжноманітности харчу, пересічний військовий спис страв не боїться критики.

Військовий Кухар, приступаючи до виконання свого величенського завдання прохарчування три рази на день півтора міліона людей, має на увазі дві цілі. Насамперед скажемо, що Військовий Кухар, це не особа, а книжка. Це офіційний підручник для пекарських і кухарських шкіл. В ньому є зібране все, що треба знати про приготовлення і варення харчу. Дві цілі, що мають на оці військові кухарі, ... бре збалянсований і з потрібною кількістю кальорій та вітамінів. Друге, дати харч смачний.

Пересічний вояк, здоровий і голодний, їсть біля півшеста фунта харчу на день. Його пайка має біля 4,500 кальорій, що вважається на 1,500 до 3,000 кальорій більше, ніж дістають у своїм харчі багато добре годованих дорослих цивільних осіб. Багато цивільних осіб терпить від браку потрібних вітамінів, але вояк від цього не терпить. Бо, чи знає він про те, чи ні, військовий кухар дбає, щоб він їх дістав. Вояк не чує смаку вітамінів, проте вони там є.

Ось список пересічного тижневого харчу вояка в таборах для вишколу: півсема фунта мяса, половина з чого звичайно воловина, телятина або баранина, третина вепрова, шинка й сало, решта птиця й риба; 7 яєць; півчверта пайнта свіжого молока, сира й мороженого; понад один фунт масла та інших товщів; півшеста фунта хліба, мучних та зернових продуктів, пять фунтів картоплі; пять фунтів свіжої та консервованої городини; півпята фунтів помідор, цитринових та інших овочів.

Мясо займає головне місце у воєцькім харчі. Вживається свіжого мяса, також соленого, сушеного і в консервах. Подають його двічі, часами тричі на день. Переважно подають печеню, або „стю". А це тому, що навіть армія не може мати забитої худоби досить „стейків" для всіх.

Друге місце займають овочі й городина. В пересічім харчі повинно бути що дня найменше два овочі, або відповідна кількість овочевого соку. Вимагається також двох родів городини, при чому зазначено, що одна має бути зелена.

II.

Харчування — це поважна справа для армії. Зокрема для корпусу кватирмайстра, завданням якого є роздобути харч для півтора міліона вояків. Харчове плянування ділиться на три частини: треба роздобути продукти, скласти порядок страв і зварити їх.

В нормальні часи вживається гарнізонова харчева пайка. Згідно з приписами, кожний харчевий сержант укладає свій власний список страв і купує продукти в місцевих крамницях. Харчевий сержант може купувати що захоче, тільки не вільно йому переступити денного кошту 48 центів на вояка.

Сьогодня, в часі війни, вживається системи польової пайки. Польова пайка „Ей" майже така сама як гарнізонова, з тою ріжницею, що спосіб купування продуктів інакший. Порядок страв звичайно укладається на місяць наперед і прекладається відповідному відділові корпусу кватирмайстра у Вашинґтоні. Там його переглядають і стверджують, чи він вдовольняючий. Одним з правил при укладі порядку страв є, щоб той самий добір страв був тільки раз у тиждень.

Є ще інші пайки в умовах надзвичайної потреби. Польова пайка „Бі" вживає харчів, що не псуються і призначена для війська в полі. Вона ділиться на дві частини: страви для тропічного підсоння і для холодного.

Польова пайка „Сі" включає харч високої енергії. Вона призначена спеціяльно для маршеруючого війська, далеко від польової кухні. Складається з трьох родів консервних обідів: мясо з фасолею, мясо з краяною городиною і мясо з січеною городиною („геш"). У другій бляшанці є бисквити, цукор, кава до розпускання і цукорки. Армія ствердила, що цукорки є високо енерґійним харчем, бо мають в собі цукор.

Польова пайка „Ді" призначена на випадок дійсної надзвичайної потреби. Харч складається з солодженої чоколяди і вівсяної муки. Він поділений на кусні в чотири унції, завинені спеціяльно для охорони перед газом і вохкістю.

Видають його воякам, що висилаються з головної кольони на стежі, до розвідчої служби або до інших завдань, коли неї доступні всі інші джерела добуття харчу.

Польова пайка „Кей" була призначена спершу для летунів, що можуть бути примушені осісти далеко від осель. Харч запакований в трьох пачках і важить яких 12 з половиною унцій. Є там печеня з січеного мяса, сухари, свинина, бульонова паста, ковбаса, кава до розпускання, чоколядове молоко в табличках, таблички ґумової жвачки, цукорки і концентрована лімонада.

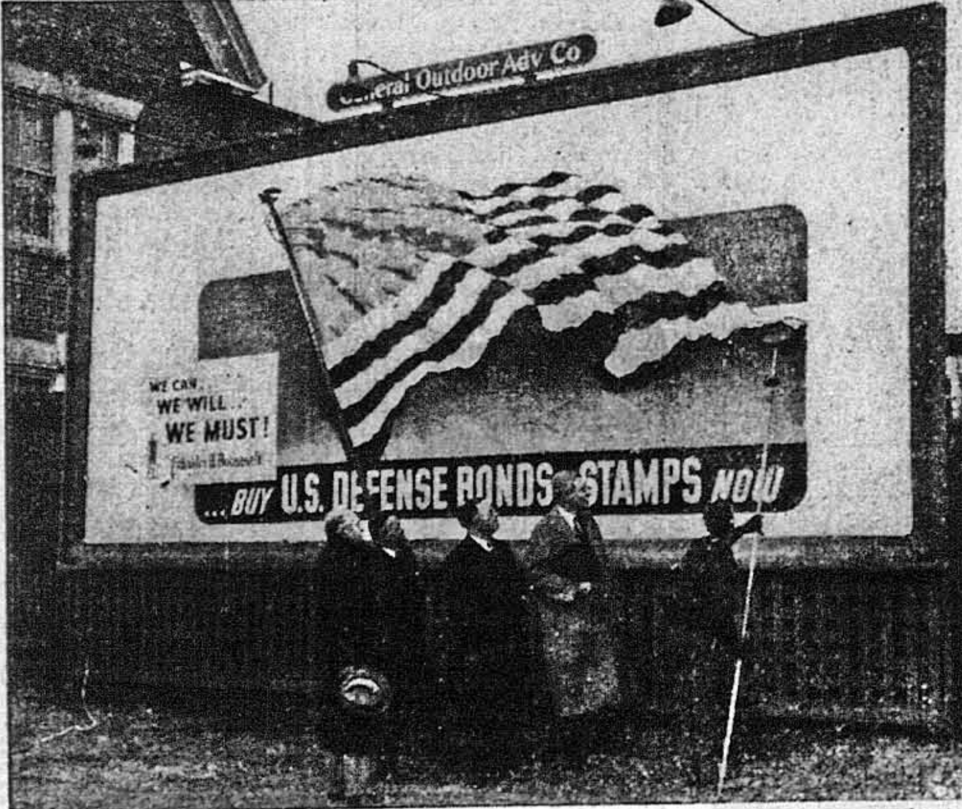
Сьогодня американські вояки їдять ліпше, як коли небудь перед тим. У всіх інших американських війнах, за винятком останньої, вояк сам варив собі їсти над вогнищем. Підчас революції харчова пайка була скупа, а замісць молока вояк діставав кварту пива або яблочника на день і пайнт індіянської зупи. Воякам видавали також свічки (для служби на варті) і тверде мило. У війні з року 1812 до харчу додавали воякам трохи руму або горілки. Підчас Цивільної Війни основний харч складався з воловини, сушеної фасолі, зеленої кави, цукру, оцту, соли, але у великій мірі вояки шукали самі за харчем в околиці й їли, що могли роздобути.

За першої світової війни відбулись основні зміни. Були добре організовані комісарські відділи і польові кухні. Вояцький харч був добрий, якщо не ліпший від харчу багатьох цивільних людей. Продовжувалась видача мила і свічок. За роки 1917 і 1918 Дядько Сем заплатив за прохарчування армії $727,092,430. Це дає біля 26 центів денного видатку на одного вояка.

Підчас теперішньої війни вояк їсть так добре, що харч коштує тепер денно для кожного вояка біля 48 центів, або $175.20 на рік. В році 1941, коли число нових вояків дійшло до півтора міліона, рахунок за денний харч виріс до суми яких $720,000. З цеї суми більш як $100,000 ішло кожного дня на купівлю овочів і городини, що були в попередніх війнах рідкими ласощами. Навіть у військовій кухні з року 1917, подавали дуже мало овочів за винятком обовязкових сливок.

Але, не зважаючи на високу якість і ріжноманітність свого харчу, сьогоднішній вояк, як і кожний вояк в історії і в світі, однаково любить, як пришлють йому печиво з дому.

Old Glory Waves Out New Challenge on Bonds

ДЛЯ РОЗГОЛОСУ ПРОДАЖУ ОБОРОННИХ БОНДІВ І МАРОК розліплюється по всьому краю 35,000 таких наліпок. Нарисував його Пол Полсон з Гарингтон Парк, Ню Джерзі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БРІДЖПОРТ, ПА.

Ось якими є наша молодь і наші вояки?

Дня 10. травня під проводом молодої членки товариства Ольги Басараб, 54. відділу С. У. А., наша молодь відсвяткувала „День Матери" і віддала їй пошану. Програму свята виготовила вище згадана особа, пані Марія Сарабун Шевчук, котрій належиться признання за цю працю. Вся молодь, що брала участь в програмі, вивязалась дуже добре, за що задоволяюча публика нагороджувала її своїми рясними оплесками.

Голова вище згаданого товариства, пані Ксеня Шуль, передала найстаршій мамі, членкиці товариства С. У. А., пані Евдокії Шибал, гарно вимальований портрет її власної особи, як дарунок від 54. відділу С. У. А. Пані Шибал, старша віком жінка, зі сльозами в очах подякувала всім членкам за таку милу несподіванку. При тій нагоді місцевий парох, о. Е. Бартош, сказав кілька щирих і зворушуючих слів про замучену Ольгу Басараб та взивав все жіноцтво до дальшої нестримної праці. Доброго душпастиря та щирого патріота публика нагородила гучними оплесками. Участь в програмі свята брали такі особи: М. С. Шевчук, П. Плесевич, Віра Сарабун, Марія Шевчук, П. Йосиф Шевчук, П. Ілько Шевчук, П. Теодор Катериняк, П. Йосиф Шибал, П. Василь Козак. Програма малих дітей випала знаменито. В програмі брали участь: Анна Крисько, Анна Соколовська, Гелена Клюс, Таня Пілецька, Катерина Шевчук і Павло Шевчук. Попри духове задоволення наша молодь зробила ще другу несподіванку. Молоді господині, декотрі навіть зі своїми чоловіками, приготовили для всіх що прийшли на Свято Матери смачну вечерю.

Столи позастелювано біленькими обрусами, на котрих стояли пахучі квіти та горіючі свічки. На знак пошани кожна мама дістала при дверях пахучу рожу. По одним боці столів засіли самі матері, по другім батьки та інші. По середині стола, де сиділи матері, велика „кикса" з написом, що це для наших матерей".

При вечері всіх гостей дуже гарно і чесно обслуговано.

Молоді урядники Українського Горожанського Клюбу, Е. Ратай, Е. Сендецький і В. Довгань передали з каси дарунок для матерей: $5 на квіти, а $25 на вечеру.

При смачній вечері, п. Едвард Ратай, покликав до слова кількох бесідників, котрі говорили на ріжні теми з признанням нашій молоді та нашому жіноцтву в громаді. Говорили такі бесідники: о. Евген Бартош, Е Ратай, Е. Сендецький, С. Шимра, К. Білик, пані Ксеня Шуль, голова 54 відділу С. У. А., К. С., М. Кушнір. Вкінці п. Василь Степаняк сказав заспівати всім гостям нашій молоді і нашому пароxови „Многих літ". Тут ще треба додати, що в останній точці програми наші молоді хлопці у військових уніформах вийшли на сцену і виявляли, як працюють у Вуйка Сема.

Кожний з них при своїм заняттю нагадував собі родинний дім, співали свої пісні, варили борщ, пироги, писали гарні листи до дому і на День Матери, і то в материнській мові. З жалю і радости вся публика залялась слізьми, оплескуючи молодих вояків.

Вкінці молоді хлопці заспівали: „Гей там на горі Січ іде", „Не пора, не пора" — і закінчили двома гимнами: американським і українським. Кожному, хто був на тім Святі Матери лишиться в памяти та гарна наша молодь у Бріджпорт, Па.

Наочний свідок.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В честь Матери.

Дня 10. травня відділ 5. Союзу Українок Америки влаштував мале свято, щоб віддати пошану Матері. Предсідниця отворила програму, а відтак був реферат на тему „Дня Матери". Потім наступили деклямації малих дітей. Забирали слово теж і членкині, висказуючи побажання, щоб та війна скоро скінчилась перемогою Америки, та щоб таким чином скоро наступив спокій у світі. Закінчено гимном Союзу Українок Америки і піснею „Гад Блес Америка". До доходу з свята дещо доложено й разом дано $50 на нову церкву, яку будуть посвячувати 30. травня.

А. Хомяк, секр.

МАРУСЯ ПАЛЕҐА, українська танцюристка, що виступить на Радіо Балі Сурми з клясичними танцями в неділю, 31. травня ц. р. в Вебстер Галі. Виступатимуть теж українські танцюристи з Пасейку і гармоністка Анна Мелетич.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В вчорашній новинці п. н. „Гостра боротьба ізза номінації судді" має бути: „...розгоралась гостра переплака між губернатором Едисоном з Ню Джерзі і конгресменкою з тогож стейту Мері Нортон".

АРМІЯ ПРИЙМАЄ НИЗЬКИХ І ВИСОКИХ. — Оба ці вояки походять з Клівленду, Огайо, і оба вони найшлися в Північній Ірляндії. „Простий" Норман Дж. Келер може легко пересунутися попід розтягнені рамена „простого" Мейна Р. Бренчера, що має 6 стіп 6 цалів висоти.

Дещо Про Ґуму

В Америці бракує ґуми. Якщо ми будемо обережними з тою ґумою, що маємо, то буде її досить для військових потреб, але для того кожний повинен заощаджувати ґуму, щоб було її досить для конечної потреби.

За мирного часу Америка споживала більше як 750,000 тон ґуми річно, або коло половини світового виробу. 98 відсотків тої ґуми діставали ми з Далекого Сходу. Три чверти ґуми йшло на ґумові опони й тюби, решта — приблизно на 50,000 ріжних предметів, як чоботи, торбинки для горячої води, дитячі пипки для ссання молока і т. п. На ґумових опонах теж яких 34,000,000 автомобілів проїздили поверх 500,000,000 миль річно по найліпших дорогах світу.

Але з часу, як японці завоювали Британську Малу і Голяндську Східню Індію, вони зачинили нам двері до головних джерел ґуми. Ми вводимо тільки трохи з Південної Америки і Африки, наша індустрія штучної ґуми тільки що починається і треба довго чекати, аби продукувати ґуму з ґумових дерев.

Ми не повинні ждати на чудо.

Ми мусимо обійтися тим, що маємо; мусимо берегти надовше ті ґумові речі, які маємо та повинні заощаджувати кожну можливу унцію старої ґуми.

Втрата наших ґумових джерел сталася якраз тоді, як наша потреба в ґумі досягла найвищої в історії точки. Модерні війни потребують ґуми. Воєнні машини посуваються в бій на опонах. Наприклад, на кожний боєвий корабель спотребується 75 тон ґуми, або вистарчаюча кількість для виробу 17,143 ґумових опон. Понтонний міст в 10 тон споживає до 3,200 фунтів ґуми, скавтське авто — 398 фунтів, військовий плащ від дощу два фунти. А ми мусимо постачати не тільки для наших збройних частин, але також і для наших союзників.

Є кілька способів, якими цивільні населення може помагати в збереженні ґуми. Мотористи мають так берегти свої ґумові опони, якби вони були з золота. Кожний автомобіль має біля 70 фунтів ґуми на своїх колесах та 50 на покрищці. Загально на всіх автах в Злучених Державах Америки є біля 1,800,000 тон ґуми. Ви можете зберігти їх надовше такими способами:

Користуйтесь своїм автом тільки в необхідних випадках.

Перемінюйте опони з колеса на колесо, аби вони зношувались рівномірно.

Тримайте колеса рівно, аби вони не хитались та не стирали ґуми.

Не починайте їхати раптово швидко, не робіть різких зупинок та різких рухів на поворотах.

Понад усе, їдьте повільно, уважно і стриманно.

Ви можете також помогти в заощадженні ґуми, шукаючи по всіх закутках за старою ґумою. Старі опони, що діти вживали при плаванні, стара пара ґальошів, ґумова торбина для горячої води, яка вже скінчила свою службу, навіть покусані дитячі пипки — все це потрібне. Торговець старими речами купить їх і доставить до фабрики, де вони будуть розтоплені, змішані зі старою ґумою та виробиться з того речі, потрібні країні.

З ґуми, що йде на одне пересічне авто, можна зробити чотири пневматичні рятункові човни для одного бомбовика; 200 жіночих ґумових поясів вміщають досить ґуми для одної військової ґазової маски; ґума, яка вживалась при виробі гребенів кожного місяця, моглаб бути вистарчаючою для опон на понад 1,700 військових тягарових автомобілів, з яких кожний має дві й пів тони.

СТАРШІ ЛЮДИ ПРО СВОЇ ПРАВА.

ЛОНДОН. — В лондонськім „Таймсі" вивязалась цікава дискусія поміж старими людьми, що мають поверх 70 літ. Один з них закидав владі, що про старих нічого не дбає. Дбає лише про малих дітей, а для старих не подбає ні про одну зайву шлянку молока. Інший старий чоловік відповів, що старі віджили свої літа і коли не можуть, нації в нинішні часи нічим помогти, то бодай хай не висувають своїх домагань до ріжних полекш.

ГЕЙҐ ПРОТИ ЕДИСОНА.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Мейор Гейґ оголосив заяву, якою с т в е р д и в, що губернатор Чарлз Едисон був перед виборами з 1940. року у нього і обговорював, що треба робити, щоб перейшла його номінація на ґубернатора, як це заявила конґресменка Мері Нортон в Вашинґтоні, коли назвала ґубернатора „гіпокритом". Едисон є, як відомо, проти назначення федеральним суддею Томаса Ф. Міні, якого попирає Гейґ.

ТАРЗАН, ч. 573. Воля або смерть.

Для прикладу невільникам Тарзан почав вимахувати своїми власними ланцюхами і ними ударяти в своїх противників.

„Тарзана вбийте, Тарзана!" — кричав піратський капітан. Водночас невільники почали бігти Тарзанови на оборону.

Невільники тепер почали дійсно хоробро боротись. Іхнім боєвим кличем тепер стало: „Свобода, або смерть".

Проте ті нещасливці, яких тіла були виснажені довгою неволею, не могли бути рівносильними противниками озброєних піратів.